

Příloha TZ NESEHNUTÍ: Překlad plného znění tiskové zprávy ENAAT

17. výroční zpráva EU o kontrole exportu zbraní: pozdní, neúplná a nekonzistentní

Rada EU nebere demokratickou kontrolu vážně

4. května 2016

Evropská síť proti obchodu se zbraněmi (ENAAT) kritizuje Radu Evropské Unie pro lhostejný přístup k demokratické kontrole vývozu zbraní po zveřejnění 17. zprávy o exportu zbrojních technologií a výbroje.

„Navzdory žádostem Parlamentu EU a občanské společnosti byla letos **opět zpráva zveřejněna příliš pozdě, je neúplná a data v ní obsažená nejsou konzistentní,**“ dodává ENAAT. Tato síť šestnácti národních a mezinárodních organizací zabývajících se kontrolou obchodu se zbraněmi v Evropě také zdůrazňuje, že je to částečně způsobeno **stoupajícím negativním dopadem liberalizace na vnitrouijní kontrolu vývozu zbraní.**

Nejnovější data pokrývající rok 2014 jsou nyní dostupná v uživatelsky přívětivé ENAAT aplikaci [1]. Tato čísla ukazují, že přední geopolitickou zónou pro vývoz zbraňových systémů ze zemí EU byl v roce 2014 **Střední východ** (s povolenými licencemi za více než 31,5 miliard EUR). To znamená, že země EU prodávají největší objem zbraní do **oblasti nejzávažnějších konfliktů a autoritářských režimů.**

Země EU trvale udělují licence na vývoz zbraní do zemí, v nichž dochází k porušování lidských práv nebo jsou zapojeny do válečných konfliktů. Mezi takové odběratele v roce 2014 patřila Saúdská Arábie (3,9 mld. EUR v licencích), Katar (11,5 mld. EUR), Egypt (6,15 mld. EUR) nebo Izrael (998 milionů EUR).

ENAAT vyzývá, aby Evropská unie vůči konfliktům zavedla komplexní strategii jednání zaměřeného na sociální, ekonomické, environmentální i politické příčiny, a nehrála, vedena politikou krátkodobých výhod, **dvojí hru hasiče se sklony ke zháštví.** „**Je na čase, aby zájem o mír a bezpečnost převážil nad ziskem a mocenským soupeřením mezi jednotlivými státy,**“ shrnují členové ENAATu.

Oznamování (obchodů se zbraněmi) Evropskou Unií se každým rokem zhoršuje

17. společná zpráva států EU o obchodu se zbraněmi v roce 2014 byla oficiálně zveřejněna až 4. května 2016. „**Toto pozdní zveřejnění dělá z demokratické kontroly víceméně frašku: údaje o vývozech zbraní z ledna 2014 jsou projednávány až 27 měsíců po tom, co byla udělena povolení k vývozu nebo byly zbraně vyvezeny. Chce-li Evropská Unie a její členské státy brát kontrolu obchodu se zbraněmi vážně, toto se musí zlepšit,**“ tvrdí **Martin Broek, výzkumný pracovník organizace Stop Wapenhandel (Nizozemsko).**

Některé členské státy nezveřejňují zprávy podle požadovaných společných norem, což znemožňuje srovnání dat a vytvoření jasného a konzistentního obrazu o vývozech zbraní ze zemí EU. Mnozí hlavní vývozci neposkytují informace o objemu vlastních vývozů (dodávek), jako například Velká Británie a

NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ

třída Kapitána Jaroše 18, Brno 602 00, telefon: 534 245 342

číslo účtu: FIO banka, a.s., pobočka Brno č.ú.: 2900087948/2010

Německo, někteří pak nezveřejňují informace ke specifickým kategoriím vojenských systémů, které prodávají, jako například Francie a Itálie.

“Místo toho, aby se zlepšovalo informování EU o obchodu se zbraněmi, se naopak zhoršuje, a to navzdory opakovaným výzvám a návrhům na zlepšení ze strany občanské společnosti [2] a Evropského Parlamentu [3]. Nedostatek transparentnosti by nadále neměl být tolerován,” říká **Giorgio Beretta, analytik Rete Italiana per il Disarmo (Italská síť pro odzbrojování)**.

Evropský parlament v roce 2015 vyzval ke standardizovanému, úplnému a včasnému reportu, aby byla umožněna řádná veřejná debata a kontrola, a k pokutování v případě porušení tohoto usnesení. ENAAT zdůrazňuje, že je **odpovědností členských států EU** poskytnout adekvátní právní rámec a garantovat transparentnost informací nezbytných k politické debatě a právní kontrole, protože vývoz zbraní zůstává téměř výhradně v kompetenci jednotlivých států.

Členové EU představují hasiče se sklony ke žhářství

Z uskutečněných vývozu i z udělených licencí za rok 2014 můžeme vyvozovat znepokojující závěry. Právě zveřejněné udělené licence umožňují nahlédnout do politických strategií vlád (uvádí země, které jsou přijatelné a pro jaký druh armádních produktů) a do budoucnosti evropského obchodu se zbraněmi. Licence, které jsou dnes uděleny, totiž znamenají zítřejší vývozy.

Saúdská Arábie zůstává posledních patnáct let předním příjemcem zbraní z EU. Mezi dalšími velkými odběrateli evropských zbraní za rok 2014 můžeme najít také Katar, Alžírsko, Maroko, Egypt, Indii, Spojené arabské emiráty a Turecko. Vezmeme-li v úvahu míru chudoby v některých těchto zemích, jejich zapojení do konfliktů nebo podezření na vazby dalších těchto států na teroristické skupiny, je zarážející, že vlády tyto země považují za legální místa určení v rámci spolehlivé a zodpovědné politiky vývozu zbraní.

Namísto přispívání ke společné bezpečnosti vývoz zbraní ze zemí EU spíše přizívuje ozbrojené konflikty, jako je stávající konflikt v Jemenu [4], a represivní režimy, jakými jsou Saúdská Arábie, Izrael [5] nebo Egypt [6], což na oplátku zvyšuje proud migrace a tlak uprchlíků na hranice EU, stejně jako na finanční pomoc EU při nikdy nekončících mírotvorných a rekonstrukčních akcích.

„Za stavu, kdy se vlády států EU zavázaly k podpoře vývozu zbraní, zůstanou kontrolní mechanismy víceméně bezvýznamnými procedurami papírování, a to dokud nebude občanské společnosti umožněno podnikat právní kroky a nedojde ke změně politické strategie,” říká **Ann Feltham, sněmovní koordinátorka britské Komise proti obchodu se zbraněmi (CAAT)**.

Dvojitě standardy kontroly obchodu se zbraněmi

Navzdory proklamované ochotě k „prevenci exportu zbraní, které by mohly být použity k vnitřní represi, mezinárodní agresi nebo k narušení stability v regionu,” [7] v praxi EU snižuje nároky na kontrolu obchodu se zbraněmi pod záminkou liberalizace vnitřního trhu.

Například Francie provedla generální změnu svého systému kontroly exportu v červnu 2014 v rámci implementace „směrnice o transferech“. [8] **„Tento nový režim uděluje státu výjimku ze**

NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ

třída Kapitána Jaroše 18, Brno 602 00, telefon: 534 245 342
číslo účtu: FIO banka, a.s., pobočka Brno č.ú.: 2900087948/2010

zodpovědnosti za kontrolu vývozu a zvyšuje nebezpečí zneužití bez jakékoliv demokratické kontroly,”
říká **Tony Fortin, předseda Observatoire des Armements (Francie).**

Obdobně je tomu ve Flandrách (vlámský region v Belgii), kde užití obecných licencí činí v případě dílů daleko složitější kontrolu toho, kdo je koncovým uživatelem. V důsledku pak podle **Vredesactie (Belgie)** není pod kontrolou okolo 50 % vyvezeného zboží.

Podepsáni:

BUKO-Campaign stop the arms trade – Brémy, Německo
[Campaign Against Arms Trade](#) – Velká Británie
[Centre Delàs d'Estudis per la Pau](#) – Barcelona, Španělsko
[Committee of 100](#) – Finsko
Human Rights Institute – Slovakia
[NESEHNUTÍ](#) – Česká Republika
Norwegian Peace Association – Norsko
[Observatoire des armements](#) – Francie
[Peace Union of Finland](#) – Finsko
[Rete Italiana per il Disarmo](#) – Itálie
[Stop Wapenhandel](#) – Nizozemsko
[Swedish Peace and Arbitration Society](#) – Švédsko
[Vredesactie](#) – Belgie
[International Peace Bureau \(IPB\)](#)
[Quaker Council for European Affairs \(QCEA\)](#)

Kontakt:

Laetitia Sédou, ENAAT EU Programme officer – laetitia@enaat.org, +32 496 15 83 91

Peter Tkáč, NESEHNUTÍ - peter@nesehnuti.cz, +420 736 704 785

Hana Svačinková, NESEHNUTÍ - hana.svacinkova@nesehnuti.cz, +420 777 625 360

Poznámky pod čarou:

[1] Aplikace ENAAT: <http://www.enaat.org/export/licence.en.html>

[2] viz předchozí tisková zpráva ENAAT [zde](#)

[3] Rezoluce Evropského parlamentu ze 17. února 2015 o exportu zbraní ([2015/2114\(INI\)](#))

[4] viz <http://www.enaat.org/news/PBSaudi.shtml> a <http://www.enaat.org/news/EUECSaudi.shtml>

[5] viz <http://www.enaat.org/news/IsraelGaza.shtml>

[6] viz <http://zbrane.nesehnuti.cz/index.php/odpoved-ministerstva-zahranicnich-veci-na-nas-otevreny-dopis-k-egyptu/> a <http://www.disarmo.org/rete/a/42735.html>

[7] závěry Evropské komise, 19.11.2012 ([16373/12](#))

[8] [Direktiva 2009/43/EC](#) o vnitro-EU transferech obranných a podobných produktů